

Peter Zajíček jubilující

Na chate: Miki Skuta

Matej Arendárik

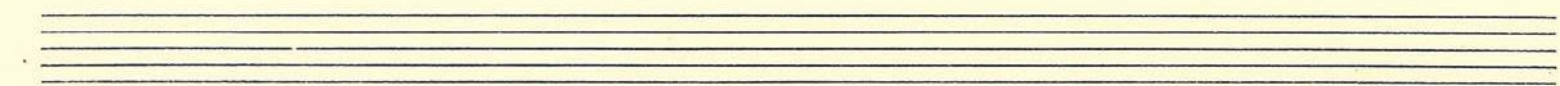
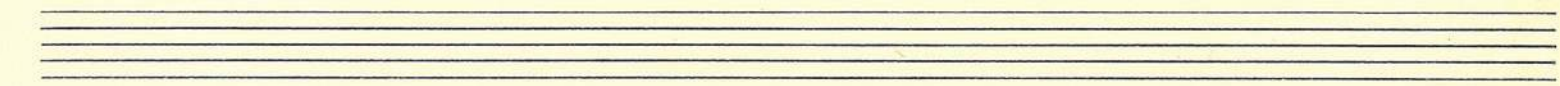
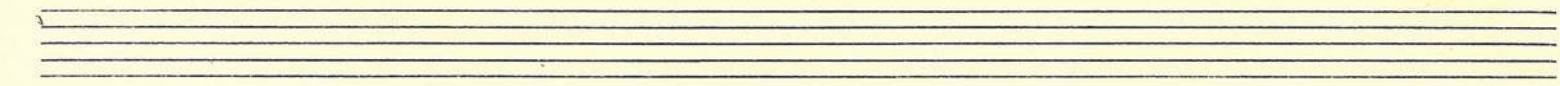
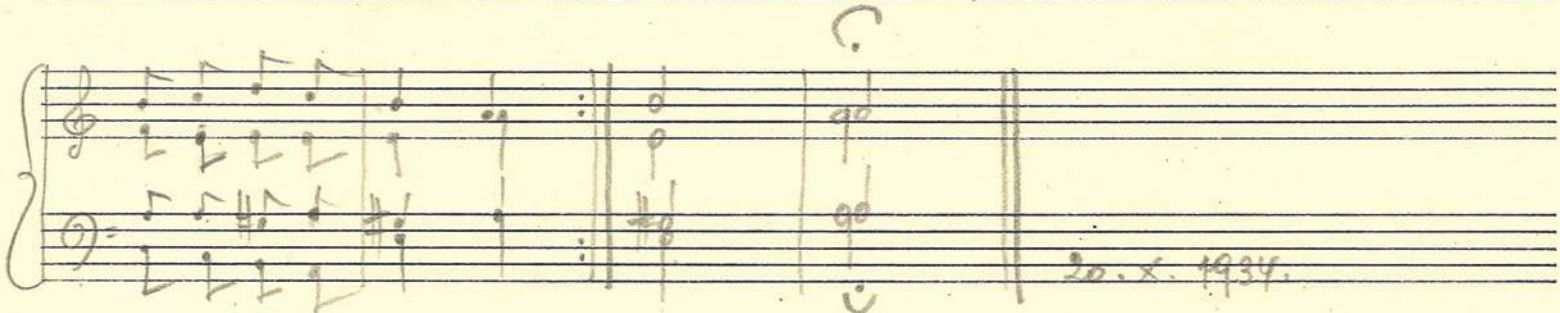
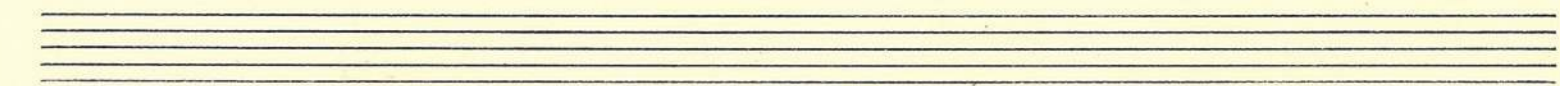
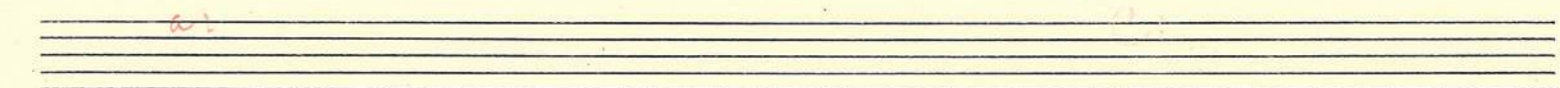
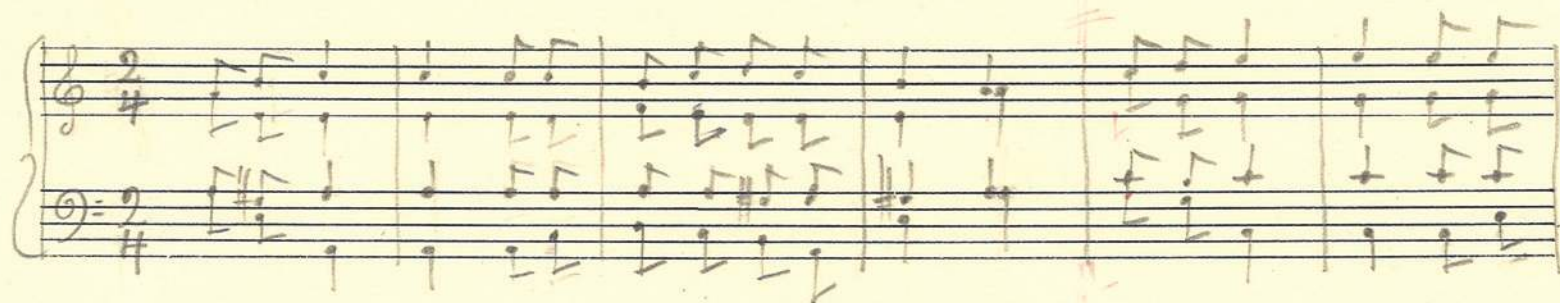
Festival NEXT – 25 rokov

Hovory T: dejiny jazzovej trúbky

Afrika – kolíska jazzu

Hudobný život
1–2/2025/R. 57

Nad Tatrou sa blýska

Hymna
a jej hromobitia

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA

Marcové koncerty

76. koncertná sezóna 2024/2025

www.filharmonia.sk stream.filharmonia.sk #SlovakPhil

2

nedela / O2
Koncertná sieň SF 16.00

Organový recitál
J. Tůma *organ*
SLOVENSKÝ KOMORNÝ ORCHESTER
E. Danel *um. vedúci, husle*
Eben, Novák, Janáček, Martinů...

6

štvrtok / piatok / D5 / E5
Koncertná sieň SF 19.00

7

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA
SLOVENSKÝ FILHARMONICKÝ ZBOR
R. WEIKERT *dirigent* / TH. LANG *zbormajster*
Weber, Hindemith, Cherubini

11

utorok / P2
Malá sála SF 19.00

S. ZÁMEČNÍKOVÁ *soprán* /
M. SAMUIL *klavír*
Fauré, Beach, Liszt, Korngold,
Ravel, Debussy, Poulenc, Granados,
Toldrà, Obradors

12

streda / J3
Koncertná sieň SF 18.00

SYMFONICKÝ ORCHESTER
VYSOKEJ ŠKOLY MÚZICKÝCH UMENÍ
V BRATISLAVE
M. MAJKÚT *dirigent* / I. VIRÁG *husle* /
A. OSOBOVÁ *flauta*
Rossini, Ravel, Mendelssohn...

13

štvrtok / piatok / A6 / B6
Koncertná sieň SF 19.00

14

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA
M. LEJAVA *dirigent* / S. PINGITZER *flauta*
Webern, Mozart, Stravinskij

16

nedela / SKO6
Koncertná sieň SF 16.00

SLOVENSKÝ KOMORNÝ ORCHESTER
E. DANEL *um. vedúci, husle,*
violino piccolo, viola / J. Izsák *čembalo*
Bach Brandenburské koncerty

20

štvrtok / piatok / D6 / E6
Koncertná sieň SF 19.00

21

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA
D. RAISKIN *dirigent* / M. BRUNELLO *violončelo*
Šostakovič, Weinberg, Prokofiev
📞 21. 3. o 18.15 stretnutie
so šéfdirigentom vo foyeri SF

25

utorok / KH3
Malá sála SF 19.00

V. VEVERKA *hoboj* / K. ENGLISHOVÁ *harfa*
Gemrot, Bodorová, Smetana / Trneček,
Wajsar, Vejvoda, Hybler

27

štvrtok / C4
Koncertná sieň SF 19.00

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA
P. ALTRICHTER *dirigent* / M. KOZÁK *klavír*
Sibelius, Grieg, Mendelssohn

29

sobota / R3
Koncertná sieň SF 16.00

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA
P. ALTRICHTER *dirigent* / M. KOZÁK *klavír* /
M. VANEK *moderátor*
Ako počúvať hudbu

Pokladnica Slovenskej filharmónie
Reduta, Nám. Eugena Suchoňa 1, Bratislava
Otvorená v pracovných dňoch po – pia 12.00 – 18.00
a hodinu pred koncertom v mieste jeho konania.
Zmena programu a interpretov vyhradená!

Obsah

- Koncerty**
- 2 Slovenská filharmónia – Ad fontes – Ensemble Ricercata – Slovenský mládežnícky orchester – Hudba dneška v SNG – Viedenská filharmónia – Zemlinsky Quartet – laug.sonoris

- Auris interna**
- 3 Vysmejme sa sami sebe

- Z organového kokpitu**
- 4 Dobré správy z bratislavskej Kalvárie

- Hudobné divadlo**
- 10 Katarzná Krútnava (ND Košice)
- 13 Krach na operetnej burze (ŠO Banská Bystrica)
- 16 Indická tanečníca ovládla divadlo (Dražďanská opera)
- 18 Ako fénix z popola

- Rozhovor**
- 20 Neustále pod vplyvom momentálnej inšpirácie (M. Arendárik)

- Festival**
- 25 Energia prekonávať bariéry... (NEXT)

- Na chate**
- 25 Beethovenova by som na softvéri nenahrával! (M. Skuta)

- Jubileum**
- 33 Dodržiavanie pravidiel dáva pocit slobody (P. Zajíček)

- Téma**
- 37 Hromy divo bijú (G. Husková a P. Zagar)

- Miesto pre dvoch**
- 40 Pavel Bogacz a Ladislav Fančovič

- Hudobné centrum**
- 44 Johann Nepomuk Hummel Život a svet hudobníka (úryvky z knihy Marka Krolla)

- Jazz**
- 46 Hovory T: Od Buddyho Boldena po Louisa Armstronga
- 49 Prepojenie s modernou dobou je jediný spôsob ako zachrániť tradície (J. Moravčík)

- 52 Recenzie CD

- Poviedka**
- V. Rozenbergová: Uviaznutí

Editoriál

ANDREA SEREČINOVÁ

Hranice možného sa neustále posúvajú. Zatiaľ čo v mnohých oblastiach progres vítame, v iných začína rapidnosť technologického vývoja otvárať aj etické otázky. K odborom, ktoré sa venujú ľudskému telu, sa s otázkami pridávajú ďalšie, tie, ktoré sa týkajú vnútorného sveta človeka. Nás, prirodzene, zaujíma hudba – jej tvorba a interpretácia. Technológie už dokážu napodobniť zvuk hudobných nástrojov a ľudský hlas so všetkými možnosťami ich umeleckého tvarovania. (Úvahy nad komponovaním pomocou AI ponechávame teraz bokom.) Na jednej strane ide o krok na fascinujúce pole, na druhej strane otváranie obzorov, ktoré môžu zásadne zmeniť sociálnu štruktúru tvorcov hudby a im pomáhajúcich profesií. Zmeniť optiku nazerania na hudobný výkon a zmysel hudobnej kritiky. Aj o týchto témach sme hovorili s klaviristom a skladateľom Mikim Skutom, ktorý je svetom technológií už dlhšie fascinovaný a umelú inteligenciu začal využívať aj pri interpretácii vokálnych partov svojich skladieb.

Koncom minulého roka rozvibrovala svet tradičných médií i sociálnych sietí téma novej verzie slovenskej štátnej hymny od Oskara Rózsua. V rozhovore s Gabrielou Huskovou, ktorá bola pri zrode prvej oficiálnej verzie hymny v ére samostatného štátu, sme sa snažili držať emócie na uzde a prezentovať predovšetkým fakty o dejinách a súčasnosti tohto štátneho symbolu. Tému dopĺňa aj pohľad skladateľa Petra Zagara.

Huslista a umelecký vedúci súboru Musica aeterna Peter Zajíček je zakladateľskou osobnosťou hnutia starej hudby u nás. Dôležité osobné i profesionálne jubileá zanieteneho znalca staršej hudobnej literatúry a jej interpretačných špecifik rámcujú spomienkový rozhovor, ktorý s ním viedli mladí hudobníci.

Výročie oslávil aj festival NEXT. Akým problémom čelí festival experimentálnej a improvizovanej hudby vo svete zmietanom kultúrnymi vojnami? Sláva Krekoviča sa pýtal Robert Kolář.

Kapitoly z jazzových dejín formou rozhovorov s prominentnými hudobníkmi sa nám dobre osvedčili v cykle Hovory G, kde sme sa venovali jazzovej gitare. V tomto roku spúšťame Hovory T z dejín jazzovej trúbky. Sprievodcom prvého dielu je významný český hudobník Pavel Klikar.

V našom prvom dvojčíse je však toho oveľa viac – koncerty, operné recenzie, recenzie CD či tradičná hudobná poviedka od Vandy Rozenbergovej.

V závere jedno dôležité ospravedlnenie: prvé dvojčíslo Hudobného života v roku 2025 sa k vám v tlačenej podobe dostáva s výrazným oneskorením pre technické problémy pri spúšťaní nového štátneho administratívno-účtovného systému. Za meškanie sa ospravedľujeme, aj keď jeho dôvodom bola „vyššia“ moc. Veríme, že ste si čakanie vynahrádili návštevami našej internetovej verzie.

:||

Mesačník **Hudobný život**/
január-február 2025 vychádza
v **Hudobnom centre**
Michalská 10, 815 36 Bratislava
IČO 00 164 836

Zapísané v zozname periodickej
tlače MK SR pod ev. číslom
EV 3605/09

Redakcia: Šéfredaktorka: Andrea Serečinová (kontakt: andrea.serecinova@hc.sk, +421 2 20470420, 0905 643926), redaktori: Robert Kolář (robert.kolar@hc.sk), Jana Dekánková (jana.dekankova@hc.sk), Juraj Kalász (juraj.kalasz@hc.sk), externá redakčná spolupráca: Robert Bayer (robert.bayer@hc.sk), jazykové korektúry: Marcel Olšiak, korektúry českých textov: Lucie Lukášová, grafická úprava: Peter Beňo

Distribúcia a marketing: Patrik Sabo (tel: +421 2 20470460, fax: +421 2 20470421, distribucia@hc.sk) • **Adresa redakcie:** Michalská 10, 815 36 Bratislava 1, www.hc.sk/hudobny-zivot/ • **Grafický návrh:** Pergamen Trnava • **Tlač:** ULTRA PRINT, s. r. o., Bratislava • **Rozširuje:** Slovenská pošta, a. s., Mediaprint-Kapa a súkromní distributéri • **Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail:** predplatne@slposta.sk • Objednávky do zahraničia vybavuje Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P.O.BOX 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@slposta.sk • Objednávky na predplatné prijíma aj redakcia časopisu. Používanie novinových zásielok povolené RPPBA Pošta 12, dňa 23. 9. 1993, č. 102/03 • Indexové číslo 49215. ISSN 13 35-41 40 (tlačené vydanie), ISSN 2729-7586 (online, pdf verzia) • **Obálka:** Alexander Moyzes: Nad Tatrou sa blýska, harmonizácia štátnej hymny pre miešaný zbor, súťažný návrh, heslo: „28.X.1918“, autograf, dat. 20. 10. 1934; zdroj: SNM-HuM, sign. MUS CLXXX 112 • Názory a postoje vyjadrené v uverejnených textoch nie sú stanoviskom redakcie. Redakcia si vyhradzuje právo redakčne upravovať a krátiť objednané i neobjednané rukopisy. Texty akceptujeme len v elektronickej podobe. • Vyhľadávať v dátach uverejnených v tomto čísle môžete na adrese www.siac.sk

Koncerty

8. 12. 2024

Bratislava, Kostol Zvestovania

Pána

Ad Fontes

Zuzana Badárová, Eva Šušková,

Júlia Urdová, Tomáš Šelc,

Juraj Kuchar, Matúš Šimko,

Sylvia Urdová

Advent je príležitosťou uvádzať duchovne zamerané dramaturgie, čaro nastávajúcich sviatkov si to jednoducho žiada. V plejáde adventných koncertov, ktorých program neraz reflektuje duchovné obdobie azda len úpravou *Veni, veni Emmanuel*, bol projekt súboru Ad Fontes výnimkou a skutočným osviežením.

Koncepcia programu mala základ vo fakte, že v 17. storočí znela na území Slovenska popri dobovej duchovnej hudbe aj hudba renesančná i stredoveká. Na programe bola sakrálna polyfónia z Levočskej zbierky hudobní a Bardejovskej zbierky hudobní (Thusius, Stolzer), gregoriánsky chorál z bratislavských antifonárov z 15. storočia a z európskych rukopisov z prelomu 10. a 11. storočia (Einsiedeln, St. Gallen), ďalej Orlando di Lasso a nádherný záverečný hymnus *Tě Boha chwalime z Lubického spevníka* zo 17. storočia.

Dramaturgia bola na prvý pohľad náročná, no v publiku vo františkánskom kostole nesesedeli muzikológovia. Bolo tam široké obecenstvo vrátane ľudí, ktorí ostali na koncerte po večernej bohoslužbe. Čím teda zaujala?

Že Eva Šušková je výnimočne umelecky zdatná a erudovaná speváčka, obecenstvo dávno vie. O to väčšie bolo nadšenie, ktoré spôsobila doslova umiestnením svojho znelého mezzosopránu do ansámblu orientovaného na interpretáciu starej hudby, v ktorom pôsobila ako stmelovač zvukovej farby. Umelkyňa, ktorá v jeden deň prezentuje skladby s rozšírenými vokálnymi technikami, inokedy spieva romantický repertoár a napokon gregoriánsky chorál, znova len potvrdila špičkové kvality.

Ženská sekcia ako celok preukázala stabilný a vyrovnaný zvuk, uvážnenú prácu s časom a frázou, ako býva zvykom v produkciách pod vedením Sylvie

**Publikum
potešil aj
Matúš Šimko,
ktorého tenor
príjemne zreje.**

Urdovej. V tomto kontexte neprekázali ani občasné momenty, v ktorých technicky i štýlovo nádherný soprán Zuzana Badárová – vyslovme to, vychádzajúcej hviezdy barokovej scény – prekročil prah vyrovnanosti ansámblu. Je totiž nesmierne náročné pre aktívneho speváka putovať z projektu do projektu, pričom každý vyžaduje iný zvuk a prácu s technikou. Publikum potešil aj Matúš Šimko, ktorého tenor príjemne zreje, a zdá sa, že smeruje stále vyššie a vyššie.

Pozoruhodný koncert okrem umeleckého zážitku, hodného srdečného potlesku, zanechal dve ďalšie posolstvá. Prvým je, že pomenovanie adventný koncert má so sebou niesť aj adventné texty, upriamujúce pozornosť na to, čo je v tomto čase skutočne dôležité. Druhé sa týka faktu, že aj vďaka grantovej podpore – užitočnej a v konkrétnych aspektoch nevyhnutnej – si verejnosť zvykla na to, že aj prvotriedne a špičkové veci sú zadarmo. Lenže nič nie je zadarmo, ani vlaky, ani obed, ani hudba. Myslím si, že nastal čas aj pri náročnejších, komornejších či úzkoprofilovejších projektoch postupne a citlivo komunikovať hodnotu umenia aj cenou vstupenky. Veľké projekty to už zvládli a teraz je rad na tých výberovejších.

JÁN TKÁČ

13. 12. 2024

Bratislava, Reduta

Slovenská filharmónia,

Jarolím Emmanuel Ružička,

Daniel Raiskin

Sibelius – Vask – Brahms

K najvýznamnejším reprezentatívnym hudobným druhom, prinášajúcim popri prestíži a uznaní aj možnosť vyjadriť širokú škálu emócií a prezentovať kompozičné majstrovstvo, patrí symfónia. Jej mnohotvárný vývin zachytil meniace sa estetické ideály od ranobarokových sinfoní, až po monumentálne symfonické diela 19. storočia či experimenty modernistov na konci milénia. V dramaturgii posledného minuloročného koncertu abonentného cyklu Slovenskej filharmónie si návštevníci mohli vypočuť neskoré symfónie Jeana Sibelia

a Johannesu Brahmsa. Ich uvedenia predeľovala meditácia *Lonely Angel* pre husle a sláčikový orchester lotyšského skladateľa Pēterisa Vaska.

Dvojité úder na tympany a následný synkopický motív sláčikových nástrojov, vrcholiaci nečakaným harmonickým zvratom, otvoril jednočastovú *Symfóniu č. 7 C dur op. 105* Jeana Sibelia. Jej fantazijnú povahu v rozsiahlom hymnickom úvode orchester spočiatku navodil zdržanlivým prejavom a pulzujúcim dynamickým vlnením smerujúcim k zvukovému vrcholu. Počas klimaxu šéfdirigent Daniel Raiskin vyzval trombóny na prvé uvedenie témy dominujúcej v celej symfónii. Jej dramaticko-hĺbavú povahu hráči predniesli vskutku podmanivým spôsobom a poslucháči si tak tento stmelujúci hudobný element bezpochyby zapamätali.

Hudobný prúd symfónie pokračoval hravo zvládnutými dravými pasážami sláčikovej sekcie, ktoré sa uchýlili k precíznemu chromatickému vlneniu, aby mohli dychové nástroje opäť ohlásiť tému. Počas celej symfónie boli badateľné promptné reakcie hráčov na mnohonasobné zmeny tempa, ktoré sprehľadnili priebeh diela plynúceho bez badateľných formových predeľov. V závere orchester naposledy vytvoril rozsiahly gradačný ťah viacnásobnými tremolovými úsekmi, predchádzajúcimi záverečnému vrcholu v podobe extatickej trombónovej témy.

Mohutný zvukový prejav Sibeliovej symfónie vystriedala emocionálne naplnená, introspektívna meditácia pre husle a sláčikový orchester *Lonely Angel* od Pēterisa Vaska. Sólista Jarolím Emmanuel Ružička s orchestrom hneď v úvode diela demonštrovali jeho kontemplatívnu sonórnosť. Orchester nežným pianom vytváral harmonické pozadie pre rozsiahle lyrické pasáže huslí. Ich repetitívne melodické postupy tlmočili skladateľovu spirituálnu predstavu o anjelovi hľadiacom na svet plný bolesti. Sólista v tomto prípade stavil na rozsiahlu prácu s vibratom, ktoré mu viackrát pomohlo zamaskovať aj jeho intonačné neduhy. Tie však neboli natoľko zásadné, aby narušili transcendentálnu povahu diela, a tak po subtilnom pianu v závere v Redute zavládlo neobvyklé ticho. Po horlivom potlesku sa Ružička niekoľkými vetami

**Mohutný
zvukový prejav
Sibeliovej
symfónie
vystriedala
emocionálne
naplnená,
introspektívna
meditácia pre
husle.**

poďakoval orchestru a neobvyklým, možno trochu netaktným spôsobom propagoval predaj svojho CD, spojený s autogramiádou po koncerte.

Záverečným opusom večera bola posledná Brahmsova *Symfónia č. 4 e mol op. 98*. Prvá časť *Allegro non troppo* sa začala nežne melancholickou terciovou témou huslí, v ktorej priebehu orchester kombinoval delikátny zvukový výraz s výbušnými úsekmi. Po dialogických pasážach v druhej časti vyzvalo k expresívnejšiemu výrazu až *Allegro giocoso*. V ňom orchester zachvátil strhujúci ťah dramatických úsekov i energické pasáže, ozvláštnené zvukmi triangu a pikoly.

Slávnostný temný zvuk trombónov otvoril poslednú časť symfónie – monumentálne variačné finále na Bachovu tému. Orchester v tridsiatich kontrapunktických variáciách vytvoril niekoľko dramatických oblúkov smerujúcich k dynamickému vrcholu. Ten však prišiel až v kóde, keď sa teleso zjednotilo v dramatickej kulminácii a téma zaznela vo svojej najmonumentálnejšej podobe. Tragické a neúprosne záverečné akordy uzatvorili Brahmsovu symfóniu v emocionálne zdrviujúcom duchu.

Atypická dramaturgia koncertu kombinujúca emóciami naplnené symfónie velikánov 19. storočia s postminimalistickým zvukovým prejavom sa zaslúžila o vskutku neobyčajný hudobný zážitok. Obdivuhodný bol aj dramatický náboj, z ktorého orchester v priebehu večera nepolavil. Zanietenou interpretáciou sa podarilo demonštrovať dve charakterovo podobné diela bez toho, aby sa poslucháč v závere cítil presýtený.

JÁN FULLA

14. 12. 2024

**Bratislava, Veľké koncertné štúdio
Slovenského rozhlasu**

Ensemble Ricercata,
Ivan Šiller, Jozef Lupták,
Komorný orchester ZOE
Bach – Borzík – Godár – Boccherini

Koncert sa ako hudobný druh vyvíjal v úzkom prepojení s jedinečnosťami kompozičného štýlu každého skladateľa. Vždy predstavoval akúsi „výkladnú skriňu“ sólového inštrumentálneho umenia, často zdobeného virtuóznymi prvkami. Hudobný večer s príznačným názvom Concertos bol dôkazom pretrvávajúcej atraktivity tohto koncertantného repertoára.

Komorný orchester ZOE spolu so sólistami Ivanom Šillerom (klavír) a Jozefom Luptákom (violončelo) priniesli program, ktorý prepojil formu koncertu so symbolmi adventu – svetlom, nádejou

Vysmejme sa sami sebe

JAKUB FILIP

V hudbe i v živote je irónia balzomom aj akýmsi zrkadlom. Je to hravý úsmev uprostred vážnosti, absurdný zvrat, ktorý mení ťažobu na frašku, a zároveň jemné prikývnutie, ktoré nás ubezpečuje, že sme súčasťou vtipu – i keď trpkého. Irónia je pripomienkou, že ani to „najhlbšie“ umenie sa nevyhýba občasnému žmurkaniu a výsmešnému zízaniu na vlastné nároky. Platí tu Mahlerov bonmot, že veľké diela adresujúce dramatické životné deje sú prerušované momentmi frašky, paródie a sebauvedomenia.

Mahlerova Prvá symfónia a jej tretia časť Feierlich und gemessen, ohne zu schleppen je jedným z mnohých príkladov ironizovania: v nej skladateľ pretvára známú detskú pieseň Frère Jacques na pohrebný pochod a podvracia jej pôvodný veselý charakter. Táto zmena vnucuje melódii melancholický charakter a stretáva sa s prvkami hraničiacimi s absurditou. Je v tom rozpor medzi smiechom a plačom, kontrast medzi radosťou a smútkom, začiatok v konci, život v smrti...

Erik Satie vo svojej skladbe Sonatine bureaucratique zosmiešnil klasické tradície napodobňovaním ich štruktúry triviálnymi, takmer až hlúpymi témami. Satieho paródia Sonatini op. 36 od Muzzia Clementiho je vlastne kritikou snahy umenia byť príliš vážne. Sloboda umelca a slobodné umenie nie je nikdy imúnne voči sebaaparácii a ironizovaniu. A možno práve v tom je najväčšia sila irónie: že sa odváži byť nepochopená, nechať význam vyvstať v priestore medzi humorom a vážnosťou. Docieľať, že si nikdy nemôžeme byť celkom istí onou vážnosťou, úmyslom, myšlienkou, nápadom...

To, čo robí iróniu v hudobnom umení takou presvedčivou, je, samozrejme, jej umné použitie, uplatnenie onoho jemnocitu, ktorý všednosť premieňa na hodnotu. Presvedčivosť z nej robí aj jej univerzálnosť. Prekračuje hranice štýlu, doby a média, od Haydnových hravých symfonických prekvapení až po provokatívne ticho Johna Cagea v kompozícii 4'33" – skomponovanej tichom samým. Irónia sa neobmedzuje len na klasické tradície. Aj populárna hudba má svoju iróniu: spomeňme si na Boba Dylana, ktorého skladba Ballad of a Thin Man ironizuje nekonečné kladenie otázok, ktoré neprinášajú žiadne odpovede, alebo na Davida Bowieho, ktorý ironizoval svoje neustále sa meniace postavy.

Vďaka ironizovaniu vieme, ako veľmi hodnotná je perspektíva. Pristupovať k hudbe a k životu s iróniou neznamena odmietnuť ich váhu a vážnosť, ale odolať tomu, aby nás úplne rozdrvili. V prípade života svojou časťou depresívnosťou a v prípade hudby svojou citovosťou a dramatickosťou. V rozpoznaní absurdity je múdrosť – smiať sa na seba, nachádzať humor v tragických a všedných veciach neznamena banalizovať existenciu či problémy, ale obohatiť ju novou hodnotou. Krása irónie spočíva v jej schopnosti udržať protiklady v rovnováhe: umožňuje nám vidieť smrteľne vážne a smiešne ako dve strany tej istej mince.

Vo svojom umení i v živote svojej doby to potrebovali mnohí skladatelia a neexistuje dôvod, prečo by sme my tu a teraz mali byť o túto výsadu ukrátení. ||

Dobré správy z bratislavskej Kalvárie

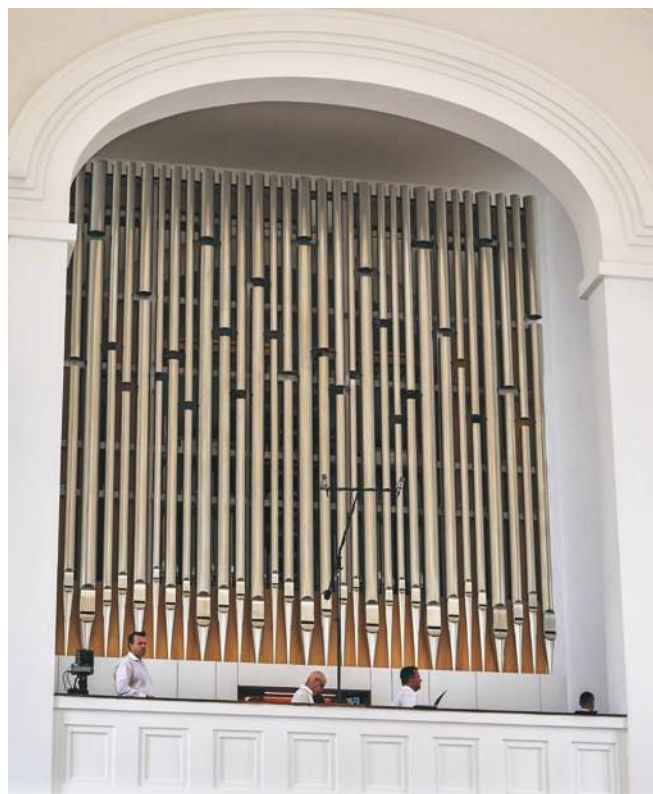
MONIKA MELCOVÁ

V poslednom čase nám akosi chýbajú dobré správy alebo aspoň nejaké tie lepšie. Dnes si však dovoľím napísať aj za našich organistov niečo povzbudivé a motivujúce do budúcnosti. Verím, že sa nemýlim, ak vyjadrím pozitívne vyhliadky ohľadom nového bratislavského organu v Kostole Panny Márie Snežnej na Kalvárii, s ktorým som sa zoznámila na jubilejnom 50. ročníku Prehliadky mladých slovenských organistov.

Estetika trojmanuálového nástroja v duchu nemeckej romantической dispozície Friedricha Ladegasta bola zrealizovaná slovinským organárom Tomažom Močnikom, ktorý predviedol pravé, poctivé remeslo. Organ ma oslovil, jeho vynikajúca mechanická traktúra, „orchestrácia“ registrov v globálnom poňatí, ako aj vypracovanie intonácie jednotlivých registrov boli naozaj inšpirujúce pre môj improvizačný projekt, ktorý som navrhla v rôznych štýloch v hudobnej reči od Schuberta cez Schumanna, Brucknera až po tohtoročného oslávenca Mauricea Ravela.

Bolo pre mňa potešením pracovať vo vynikajúcich podmienkach vďaka bratovi Oskarovi (Jozef Val'ko, OP), ktorý ideu nástroja navrhol, podporil.

Je mimoriadne pozitívne, že máme v Bratislave k dispozícii tento nástroj, že máme otvorené dvere k rôznym projektom. Je to šanca nielen pre liturgických či koncertných organistov, ale aj pre študentov. Som vďačná za Oskarovu pribojnosť a zdravú tvrdohlavosť, za jeho vášeň pre organ a za námahu, ktorá bola vynaložená na stavbu unikátneho nástroja. S touto estetikou nemáme na Slovensku dostatočnú skúsenosť a potrebujeme ju. Presne tak, ako aj prijatie nás organistov so zaslúženým rešpektom a dôverou. II

Nový organ v Kostole Panny Márie Snežnej
na bratislavskej Kalvárii
Foto: Jana Jociť

a kontempláciou. Hoci mala pôvodne večer obohatiť aj sopranistka Helga Varga Bach, jej neúčast spôsobená ochorením nijako neoslabila čaro predvianočného koncertu. Spoločným menovateľom skladieb sa stal sólový part klavíra či violončela, ktoré vynikali v kontraste i vzájomnej symbióze so zvukom komorného orchestra. Publikum tvorili poslucháči rôznych vekových kategórií, od stálych priaznivcov ansámblu až po rodiny s deťmi a mladšiu generáciu.

Stredobodom pozornosti sa sprvu stal Ivan Šiller, sólista *Koncertu pre klavír a orchester f-mol BWV 1056* Johanna Sebastian Bacha. Krajné časti *Allegro* a *Presto* sa niesli v znamení sviežosti a hravosti. Strohé tutti úseky na úvod pôsobili ako pevný rámec, od ktorého sa postupne odvíjala plynulá hra sólistu. Hoci boli kontrasty v niektorých momentoch menej výrazné, zvukový výsledok tým neutrpel – práve naopak, atmosféra prvej časti si zachovala svoju energiu, plynulosť a ľahkosť. Lyrická druhá časť *Largo* potvrdila, že Bach dokázal rozospievať klávesové nástroje. Klavírne kantilény sa niesli s ľahkosťou, pričom pizzicato v sláčikoch pridalo onen kontemplatívny charakter. V závere vytváral klavír šarmantne vyvážené dialógy s orchestrom. Interpretácia Bacha s majstrovsky zvládnutou virtuozitou potvrdila Šillerovu interpretačnú suverénosť.

Poetika Lukáša Borzíka vychádza primárne zo sakrálneho minimalizmu, skladateľ je však schopný vybudovať i dramatické vnútorné pnutie. Dôkazom bolo dielo *Svetlo v mojom vnútri*, kontemplácia pre klavír a sláčikový orchester, ktoré si počas sobotňajšieho koncertu publikum vypočulo v svetovej premiére. Sólista s komorným orchestrom veľmi jasne zachytili intencie skladateľa a poslucháčom tlmočili zreteľný hudobný priebeh – od dramatického úvodu cez sladkobôľne sláčikové kantilény, dialógy medzi sólistom a orchestrom v širokých, dynamicky výrazných unisonách až k záverečnému punktualizmu.

Po zaslúženom potlesku zaujal miesto sólistu na javisku violončelista Jozef Lupták. *Miniatura Emmeleia* z pera Vladimíra Godára zaznela v jednej zo svojich siedmich verzií – v inštrumentácii pre violončelo a orchester. Prostredníctvom nej otvoril Lupták priestor na hlboké zamyslenie a emocionálnu introspekciu aj vďaka zamatovému zneniu sólového nástroja. Dôležitým sa stalo ticho po ukončení skladby, ktoré interpreti ani zďaleka nepodcenili. Aj poslucháči si dali načas s potleskom, ticho preto kreovali spolu s interpretmi. Tichá chvíľa poskytla každému priestor na doznenie a vnútornú reflexiu počutého.

Záverečný Koncert pre violončelo a orchester č. 9 B dur Luigiho Boccheriniho bol prednesený

**Tichá chvíľa
poskytla kaž-
dému priestor
na doznenie
a vnútornú
reflexiu poču-
tého.**